

Olev-Andres Tinn

Teie 18.05.2020

Meie .10.2020 nr 1-6/20-66/2

Seisukoht kollektiivse pöördumise
„Seadustame Eestis eutanaasia“ kohta

Austatud kollektiivse pöördumise esitajad

Täname Teid, et esitasite Riigikogule 18.mail k.a kollektiivse pöördumise „Seadustame Eestis eutanaasia“. Riigikogu juhatus võttis pöördumise menetlusse 16.juunil. Pöördumisega teete Riigikogule ettepaneku seadustada eutanaasia, mis lähtub inimese tahteavaldusest. Leiate, et parlament peaks koostöös täidesaatva võimuga töötama välja õigusaktid, mis lubavad inimestel otsustada oma elu lõpu üle nii, et see ei oleks piinarikas.

Riigikogu sotsiaalkomisjon arutas pöördumist k.a 15 ja 28 septembri ning 20, 26 ja 27 oktoobri istungitel. Viimasel istungil kujundas komisjon oma seisukoha otsustades konsensuslikult pöördumisega mitte nõustuda (Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 152¹² lõige 4).

Eutanaasia seadustamisega seonduvad väga mitmed ühiskondlikud, eetilised, filosoofilised, moraalsed ja juriidilised küsimused. Eutanaasiat mõistetakse laias käsitluses surmaga lõppeva teadliku otsuse tegemisena, mida rakendatakse surmahaigust põdeva patsiendi kannatuste vältimiseks tema elu lõpufaasis. Kitsamas tähenduses mõistetakse eutanaasiana arsti poolt elulootuseta patsiendi elu lõpetamist.¹ Elu lõpetamise otsuse seadustamiseks peab olema valmis tervishoid, sotsiaalhoolekanne ning ühiskond tervikuna. Elu lõpu otsuse langetamist võib mõjutada hirm madala elukvaliteedi ees tulevikus (teistest sõltuvusse jäämine, talumatud kannatused) või eutanaasia kuritarvitamise oht (surve vanemaealistele nende lähedaste poolt või majanduslik surve). 28.septembri k.a sotsiaalkomisjoni istungil teavitas Sotsiaalministeeriumi esindaja, et 2019. aastal tellis Sotsiaalministeerium uuringu, mis sisaldas küsimust, milline on inimeste suhtumine eutanaasiasse. Ülekaalukas enamik vastanutest leidis, et raske ravimatu haiguse korral võiks eutanaasia olla mõeldav. Lisaks ühiskonna arvamusele ja ootustele on oluline ka arstide arvamus. Käesoleva aasta septembris toimus Arstide Liidu korraldatud arutelu, kus jäi kõlama arstide mõte, et õigus eutanaasiale (aktiivse eutanaasia võtmes) tähendab kellegi teise kohustust toiming läbi viia ning selleks tuleb tervishoiusüsteem veel ette valmistada.

Selleks, et komisjon saaks naasta eutanaasiaga seotud arutelude juurde, tuleb eelnevalt lahendada olulisemad muud küsimused – palliatiiv- ja toetusravi kompleksed kitsaskohad aga ka tulevikujuhiste võimaluste parandamine.

¹ T. Kuusmann „Eutanaasia seadustamine Euroopa riikides“, Riigikogu Kantslei õigus-ja analüüsitalituse 23.09.2020 teemaleht nr 10. Kättesaadav: <https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2020/09/Teemaleht-10-Eutanaasia.pdf>

Komisjoni istungil tõusetus patsienditestamendi ehk isiku tulevikujuhiste regulatsiooniga seonduv. Nimelt saab isik notari juures anda tulevikujuhiseid – millist ravi isik soovib või ei soovi olukorras, kus ta pole enam võimeline ise otsuseid langetama. Notaritel ei ole võimalik juhiste lisada riiklikusse andmebaasi, mistõttu ei jõua arstidele vastav informatsioon. Komisjoni liikmete arvamusel on esmajärjekorras oluline tagada tervishoiuteenuse osutajate teavitamine isiku tulevikujuhisest. Ei ole piisav kui juhiseid on teadlikud patsiendi lähedased, sest patsienditestamendi teeb isik enda kohta ja tema lähedased ei pea juhiseid teadlikud olema ja vastutama selle õigeaegse ja kohase esitamise eest.

Kuigi sotsiaalkomisjon ei toetanud pöördumises tehtud ettepanekuid, siis mõistame, et pöördumises tõstatatu on osale ühiskonnast oluline. Seetõttu pöördume Sotsiaalministeeriumi poole ettepanekutega:

- 1) moodustada ekspertidest (sh patsientide esindusorganisatsioon) koosnev tööühm leidmaks võimalusi elulõpu kitsaskohtade lahendamiseks;
- 2) otsida võimalusi, et tervishoiuteenuse osutajatel oleks e-tervise infosüsteemi kaudu ligipääs patsienditestamendis väljendatud isiku tahtele.

Sotsiaalkomisjon soovib saada ülevaadet toetus- ja palliatiivse ravi k.a hospiitteenuse ja valuravi kättesaadavusest. Sotsiaalkomisjon ootab Sotsiaalministeeriumilt tagasisidet küsimustega edenemise kohta.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Tõnis Mölder
esimees

Teadmiseks: Rahvaalgatus.ee
Sotsiaalministeerium

631 6495 sotsiaal.ametnik@riigikogu.ee